

prof.dr.sc. Igor Živko

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Mostaru, BiH
igor.zivko@sve-mo.ba

prof.dr.sc. Zora Marijanović

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Mostaru, BiH
zora.marijanovic@sve-mo.ba

doc.dr.sc. Josipa Grbavac

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Mostaru, BiH
josipa.spajic@sve-mo.ba

RIZICI U POSLOVANJU – UPRAVLJANJE PRISTUPOM FINACIJA I RAČUNOVODSTVA

Pregledni rad

Sažetak

Okruženje u kojemu poduzeća posluju postaje sve neizvjesnije i dinamičnije. Razlozi za mijenjanje okruženja nalaze se u stalnoj promjeni poslovnih uvjeta, inovacijama, globalizaciji i primjeni IT u poslovnim aktivnostima. Sustav upravljanja rizikom predstavlja sustav koji pomaže poduzećima razviti kapacitete za anticipiranje promjena i pripremiti se za promjene koje mogu imati negativne posljedice na poslovanje. Poseban interes predstavljaju financijski rizici i njihovo upravljanje u poduzećima. Potreba da financijski rizici i njihovo upravljanje u poduzećima bude predmet istraživanja posebno naglašava financijska kriza iz 2008. godine. Posebno je bitno analizirati praćenje rizika kroz sustav upravljanja rizikom i njegovo evidentiranje u računovodstvu te izvještavanja o poslovnim rizicima za unutarnje i vanjske korisnike i formama tih izvještaja.

Ključne riječi: *poduzeća, rizici, upravljanje, izvještavanje.*

JEL: G320, M40

1. UVOD

Promjene u konkurenciji, primjena informacijske tehnologije, te nestabilnosti u makroekonomskom i financijskom okruženju, dovode poslovne subjekte pred potrebu iznalaženja rješenja za opstanak i natjecanje. Odgovor poslovnih subjekata je u načinu organiziranja i upravljanja, načinu rada i kreiranja novih proizvoda, načinu upravljanja rizicima. Financijska kriza postavila je pred poslovne subjekte potrebu potpunog i pravovremenog okvira mjerenja izloženosti rizikom. Potrebno je, s aspekta financija, identificirati, mjeriti i zaštititi se od rizika, a s aspekta računovodstva potrebno je naći načina kako bi se računovodstveno pratilo i izvještavalo o izloženosti riziku na agregatan i konsolidiran način na razini poslovnog subjekta. Ovi procesi izvještavanja iziskuju od računovođe i rad na razvoju načina izvještavanja i omogućavanja interesnim skupinama podloge za donošenje odluka, uvećanje zarade, osiguranja financijske stabilnosti, te mogućnost sagledavanja slabosti i prilika. Najznačajnija uloga računovodstva u sustavu upravljanja rizicima je izvještavanje o financijskim i nefinancijskim rizicima. Različiti su načini i vrste izvještaja u kojima se izvještavaju informacije o rizicima. Najveći problem i prepreka intenzivnijeg razvoja izvještavanja o rizicima proizlazi iz šarolikosti i nestandardiziranosti informacija i izvještaja, pogotovu u kontekstu izvještavanja o nefinancijskim rizicima što negativno djeluje na samu kvalitetu izvještavanja s aspekta razumljivost krajnjih korisnika.

2. UPRAVLJANJE RIZICIMA U FINACIJAMA

Upravljanje rizicima predstavlja sustav koji ima za cilj identificirati i upravljati učincima rizika. Rizik je vjerojatnost gubitka ili vjerojatnost negativnog djelovanja. Sustav upravljanja rizikom ovisi od poslovnih linija, prirode poduzeća, političkih i ekonomskih pitanja i drugi činitelji. Vanjski činitelji, koji utječu na rizik u poslovanju poduzeća, ekonomske su promjene, razvoj financijskog tržišta, opasnosti koji izviru iz političkog, pravnog, tehnološkog i demografskog okruženja, financijske i ekonomske krize. Unutarnji činitelji su ljudski resursi, prijevare, sustav pronevjera, problemi u proizvodnji (Olson, Wu Dash, 2008.). Razvoj sustava upravljanja rizikom u poduzeću osigurava razumijevanje rizika, prepoznavanje i određivanje prioriteta značajnosti rizika. Svrha sustava upravljanja rizikom je sagledati pojedinačne rizike i ukupni rizik kojemu se poduzeće izlaže, kako bi se uprava pripremila iskoristiti prilike ili ukloniti slabosti stvarajući odgovor na rizike.

Upravljanje rizikom uključuje sedam elemenata označenih u literaturi (AIRMIC, Alarm, IRM, 2010.):

- 1) procjena rizika;
- 2) prepoznavanje i identificiranje rizika;
- 3) mjerenje, rangiranje ili ocjena rizika;
- 4) odgovor na značajne rizike;
  - tolerancija,
  - tretiranje,
  - transfer,
  - uklanjanje,
- 5) kontrola izvora rizika;
- 6) planiranje;
- 7) izvještavanje i nadzor performansi rizika;
- 8) revidiranje okvira upravljanja rizikom.

Identificiranjem rizika započinje proces upravljanja rizikom i postupak stvaranja liste rizika koja je organizirana prema vrstama rizika (financijski, operativni, strateški) i potkategorije rizika (tržišni, kreditni, likvidnosti) za poslovne jedinice, poslovne funkcije i kapitalne projekte.

Tablica 1. Rizici u poduzeću

Financijski rizici	Računovodstveni standardi Kamatne stope Devizni tečaj Raspoloživost izvora sredstava Kreditni
Infrastrukturni rizik	Komunikacija Transportne veze Kanali opskrbe Prirodne katastrofe Kriminal
Tržišni rizici	Ekonomsko okruženje Tehnološki razvoj Konkurencija Potražnja Zahtjevi regulacija
Rizik ugleda/reputacije	Percepcija javnosti Ponašanje konkurencije Zahtjevi regulatora CSR

Izvor: AIRMIC, Alarm, IRM, (2010.) Structured Approach to Enterprises Risk Management (ERM) and the Requirements of ISO 31000.

Bitno je znati kako rizici ne djeluju izolirano nego se nalaze u međusobnoj interakciji. Iako, rizik se definira kao vjerojatnost i utjecaj nekog događaja, za

upravljanje rizikom bitno je znati kako brzo rizik raste, kako brzo na isti može se odgovoriti, koliki gubitak vremena može se tolerirati do odgovora na pojavu rizika, učinak rizika. Stoga je bitno razvijati mjerenje rizika. Mjeriti rizik zahtijeva izradu skala koje mjere rizik po vjerojatnosti nastanka, učinku i drugim dimenzijama.

Tablica 2. Mjerenje učinka rizika

Rang	Opis	Definicija
5	Ekstremni	Financijski gubitak iskazan u (milijunima) ili više Gubitak međunarodnog ugleda, gubici od špekulacija s vrijednošću dionica Gubici zaposlenih ili dobavljača i kupaca Odlazak srednjeg sloja menadžmenta
4	Značajan	Financijski gubitak iskazan u (000) ili više Gubitak ugleda na nacionalnoj razini, značajan pad tržišnog udjela Zahtjevi regulatora za korektivnim aktivnostima Ograničena skrb za zaposlenike i treće osobe (kupce ili vjerovnike)
3	Umjeren	Financijski gubitak iskazan u (000) ili više Kratkoročni gubitak ugleda na nacionalnoj razini Zahtjevi regulatora za korektivnim aktivnostima Ograničena skrb za zaposlenike i treće osobe (kupce ili vjerovnike) Moralni problemi sa osobljem i osiguranjem visokog povrata
2	Nizak	Financijski gubitak iskazan u (000) ili više Gubitak ugleda na lokalnoj razini Izvještavanje regulatora Male ili nikakve posljedice za zaposlenike i treće osobe (kupce ili vjerovnike) Opći problemi sa osobljem i osiguranjem povrata
1	Slučajan	Financijski gubitak iskazan u (000) ili više Lokalna medijska pozornost Bez izvještavanja regulatora Bez posljedica za zaposlenike i treće osobe (kupce ili vjerovnike) Izolirano nezadovoljstvo zaposlenih

Izvor: Curtis, P., Carey, M.: Risk Assessments in Practice, COSO, 2012., str. 4.

Skala se razvija ovisno o poduzeću, gospodarskoj grani u kojoj djeluje, veličini, složenost, kulture organizacije i sl. Vjerojatnost rizika predstavlja mogućnost nastanka događaja mjereći ju kvantitativnim terminima (frekventno, vjerojatno, moguće, malo vjerojatno, rijetko).

Tablica 3. Vjerojatnost rizika

Rang	Godišnja frekvencija		Vjerojatnost	
	Opis	Definicija	Opis	Definicija
5	Česta	Jednom u 2 godine ili češće	Gotovo siguran	90% vjerojatnost da će se dogoditi tijekom vijeka trajanja imovine ili projekta
4	Moguća	Jednom u dvije godine ili jednom u 25 godina	Moguće	65%-90% vjerojatnost da će se dogoditi tijekom vijeka trajanja imovine ili projekta
3	Vjerojatna	Jednom u 25 ili do 50 godina	Vjerojatno	35%-65% vjerojatnost da će se dogoditi tijekom vijeka trajanja imovine ili projekta
2	Malo vjerojatna	Jednom u 50 godina do jednom u 100 godina	Malo vjerojatno	10%-30% vjerojatnost da će se dogoditi tijekom vijeka trajanja imovine ili projekta
1	Rijetka	Jednom u 100 godina ili više	Rijetko	Manje od 10% vjerojatnosti da će se dogoditi tijekom vijeka trajanja imovine ili projekta

Izvor: Curtis, P., Carey, M.: Risk Assessments in Practice, COSO, 2012., str. 5.

Određivanje prioriteta rizika temelji se na usporedbi rizika i njegovom predviđanju, te učinku kojeg rizik ima ne samo na financijski rezultat, odnosno na sigurnost poslovanja, nego i na ugled, ranjivost i sl. Mjerenje se može provoditi kvantitativnim¹ i kvalitativnim tehnikama. Primjena i jednih i drugih tehnika mjerenja imaju svoje prednosti i nedostatke. Kao odgovor na rizik, trebaju se u poduzeću razviti strategije i mjere kojim će se odgovoriti na nastali rizik.

Sve ovo ima za rezultat unaprjeđenje učinkovitosti poslovanja, efektivnosti strategija poduzeća. Također, sustav upravljanja rizikom u poduzeću ima utjecaja na unutarnju kontrolu i reviziju, te unaprjeđenje korporativnog upravljanja. Sustav upravljanja rizikom čini osam elemenata (Frigo, Andreson, 2011.):

- 1) unutarnju kontrolu,
- 2) postavljanje ciljeva,
- 3) identifikaciju događaja,
- 4) procjenu rizika,
- 5) odgovor na rizike,
- 6) aktivnosti kontrole,

¹ Kvalitativne tehnike daju brze i jednostavne podatke, daju detaljne informacije o učinku rizika, trajanju utjecaja rizika, lake su za razumijevanje većine zaposlenih; njezini nedostaci su daje ograničenu diferencijaciju rizika, ne iskazuje interakciju i korelaciju između rizika, ograničena mogućnost korištenja cost-benefit analize. Kvantitativne tehnike omogućuju numeričko iskazivanje interakcije rizika „cash flow at risk“, omogućuje cost-benefit analizu, omogućuje alokaciju kapitala sukladno riziku; nedostaci: vrijeme potrebno i troškovi analiza.

- 7) informacije i komunikaciju,
- 8) nadzor.

Pokazatelji rizika predstavljaju rane signale koju upozoravaju na rast izloženosti riziku, na temelju kojih menadžment donosi odluku o konkretnim mjerama i korištenju pojedinih prilika. Ključni indikatori pomažu poduzeću identificirati stupanj izloženosti riziku u poslovnoj aktivnosti. Također pokazuju prilike koje treba iskoristiti i aktivnosti koje se poduzimaju kako bi se minimizirali negativni učinci rizika. Ključni pokazatelji moraju, pri kreiranju, uključivati sljedeće elemente (Beasley, M., Branson, B., Hancock, B., 2010.):

- 1) temeljiti se na postojećoj praksi ili benchmarku,
- 2) razvijati se konzistentno kroz organizaciju,
- 3) osiguravati inovativan pogled na rizike,
- 4) osigurati mogućnost mjerljive usporedbe kroz vrijeme i poslovne jedinice,
- 5) omogućiti pristup performansama preuzimatelja rizika na vremenskoj bazi,
- 6) efikasno korištenje resursa.

Postoje različite vrste rizika s kojima se poduzeća susreću u svojem poslovanju. Stoga, bitno je kreirati i kontinuirano raditi unaprjeđenja upravljanja rizikom. Upravljanje rizikom obuhvaća: rizični apetit poduzeća² (postojeća izloženost rizik, kapacitet za prihvaćanje rizika, rizična tolerancija³, odnos prema riziku u poduzeću), odgovor na rizik, te odluke i integrirani odgovor na višestruke rizike.

3. POSLOVNI RIZICI U RAČUNOVODSTVU

Financijska kriza ostavila je pred poslovne subjekte potrebu potpunog i pravovremenog okvira mjerenja izloženosti rizikom. Ipak, treba naglasiti kako se rizik najčešće pojavljuje u transakcijama koje se obavljaju u svakodnevnom poslovanju. Stoga, potrebno je naći načina da računovodstvo prati i izvještava o izloženosti riziku na agregatni i konsolidirani način na razini poslovnog subjekta. Računovodstvo rizika „risk accounting“ predstavlja produžetak financijskog izvještavanja kojim se prati rizična izloženost (Gordy, A., Hughes, P., Toms, S., 2011.). Računovodstvo ima odgovornost osigurati informacije unutarnjim i vanjskim korisnicima o performansama poduzeća, što znači osiguranje potpunih informacija nastalih u sustavu upravljanja rizikom.

---

² Poduzeće ima visok rizični apetit vezan uz ostvarenje strateških ciljeva i prihvaća veće gubitke kako bi ostvarilo veći povrat

³ Poduzeće neće prihvatiti više od 5% rizika da nova proizvodna linija smanji operativni prihod za 5% u narednih 10 godina

Računovođe, koje aktivno sudjeluju u komunikaciji s upravom, čije profesionalno usavršavanje uključuje analizu informacija i sustava, performansi i strateškog menadžmenta, moraju imati značajnu ulogu u razvoju i unaprjeđenju upravljanja rizicima i sustavom interne kontrole u svojim organizacijama. Na temelju rečenog, jasna je uloga računovođa u sustavu upravljanja rizikom i stvaranja podloge za analizu i procjenu, izvještavanje i nadzor rizika kojeg obično rade financijski direktori i za odluke izvršnih direktora i uprave koje će donositi u okviru sustava upravljanja rizikom.

Implementacija sustava upravljanja rizikom, s aspekta računovodstva i financija, ogleda se u tri segmenta:

- 1) upravljanje rizikom mijenja stil upravljanja – menadžeri se moraju nositi s posljedicama događaja koji nastaju i donositi i provoditi mjere kojima bi trebali smanjiti rizik u poduzeću kako bi ono nastavilo poslovati,
- 2) upravljanje rizikom trebalo bi olakšati efikasnost i efektivnost u ostvarenju ciljeva – znanje o izloženosti rizicima, njihovo rangiranje s obzirom na vjerojatnost događaja, jačina utjecaja i troškovi potrebni za implementaciju mjera za smanjenje ili ograničenje neželjenih učinaka,
- 3) upravljanje rizikom osigurava prikladne uvjete za zdravu unutarnju kontrolu – osigurava funkcioniranje unutarnje kontrole koja uključuje složen skup mjera menadžmenta kojima bi se osiguralo ostvarenje ciljeva.

Računovodstveni aspekt sustava upravljanja rizicima obuhvaća (Oslon, D. L., Wu, D. D. 2008., 37.):

- 1) izvještavanje,
- 2) usklađenost.

Izvještavanje uključuje informacijski sustav koji bi trebao komunicirati o organizacijskim performansama s više aspekata uključujući financije, ugled i intelektualno vlasništvo. Izvještavanje o riziku i objavljivanje omogućuje analizu ključnih slabosti i rizika poduzeća, te jača pouzdanost uprave. Usklađenost podrazumijeva promatranje izvještavanja s aspekta udovoljavanja pravnom okviru, odrednicama ugovora ili drugim regulatornim zahtjevima uključujući i okolinu.

Težnja za prezentiranjem kvalitetnijih i potpunijih informacija o stanju i uspješnosti poslovanja poslovnih subjekata različitim zainteresiranim stranama (stakeholderima) rezultirala je „opširnijim“ izvještavanjem subjekata. Objavljivanje šireg spektra informacija (ne samo obveznih) posljedica je dobre prakse korporativnog upravljanja, te nastojanja poslovnih subjekata da pojačanom transparentnošću smanje rizik ulaganja, te u konačnici i same troškove financiranja. U okviru ovakvog „dodatnog“ izvještavanja poslovni subjekti najčešće objavljuju menadžerske analize i prognoze koje se često objavljuju u okviru godišnjeg

izvještaja o poslovanju (kao što su prikaz poslovnih ciljeva i strategija, analiza konkurencije, analiza ključnih proizvoda i tržišta na kojima posluje, menadžerske prognoze i analize poslovanja i financijskih rezultata, analiza rizika itd.).

Objavljivanje informacija o rizicima poslovnih subjekata pokazalo je kako izvještavanje o rizicima se razvija u dva smjera koja se odnose na:

- 1) izvještavanje o financijskim rizicima,
- 2) izvještavanje o nefinancijskim rizicima.

Izveštavanje o financijskim rizicima pomaže korisniku u procjeni financijskog položaja i uspješnosti subjekta temeljem kvantitativnih informacija iz temeljnih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća. Iako je uglavnom izvještavanje o financijskim rizicima obvezno (bilo kroz Zakonsku regulativu u pojedinim državama, ili kroz Direktive ili MSFI-eve) ipak postoje određene razlike u izvještavanju o financijskim rizicima koje je rezultat razlika (iako neznatnima) u objavljivanjima, ili u „prvoj polovini“ godišnjeg izvještaja, ili kroz bilješke uz temeljne financijske izvještaje. Kod izvještavanja o financijskim rizicima poslovni subjekti najčešće objavljuju informacije o kreditnom, tržišnom i riziku likvidnosti koji se mogu objavljivati zajedno s potkategorijama (npr. pod tržišnim rizikom često se može naći rizik deviznog (valutnog) tečaja, rizik kamatne stope i kapitalni rizik)

Okvir za izvještavanje o financijskim rizicima predstavlja IFRS 7 Financijski instrumenti objavljivanje. Prema IFRS 7 (točka 31.) ‘subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da ocjene vrstu i doseg rizika koji proizlaze iz financijskih instrumenta, a kojima je subjekt izložen na izvještajni datum’.

Izveštavanje o nefinancijskim rizicima obuhvaća sve one rizike koji nisu kategorizirani kao financijski. Nefinancijski rizici ne mogu se kvantificirati i obuhvaćaju širok spektar kvalitativnih informacija koji se prezentiraju opisno u godišnjem izvješću. Informacije o nefinancijskim rizicima nemaju izravan utjecaj na kvantitativne iznose u financijskim izvještajima (ili godišnjim), ali bi njihova objava mogla imati utjecaj šireg dosega od onoga istaknutog u financijskom izvještaju.

Najčešće objave nefinancijskih rizika su⁴:

- 1) vanjski rizik (external risk),
- 2) operativni rizik (operational risk),
- 3) strateški rizik (strategic risk),
- 4) rizik održivosti (sustainability risk).

---

⁴ Souabni, S, 2011., Predicting an uncertain future: narrative reporting and risk information, The Association of Chartered Certified Accountants, <http://www.accaglobal.com/af>, (veljača 2015.)

Zahtjevi (obveze) za objavljivanjem nefinancijskih rizika su dosta različiti od zahtjeva za objavom financijskih rizika. Tako u zemljama članicama EU (ali i u BiH) zahtjevi za nefinancijskim rizicima odnose se samo na one informacije koje su dio izvještaja uprave (godišnjeg). U prošlim godinama u svijetu je zabilježen značajan porast objava o nefinancijskim rizicima. Međutim, taj “bum neharmoniziranih informacija” negativno je djelovao na razumljivost i transparentnost izvještavanja o rizicima.

Pretpostavka za unaprjeđenje kvalitete ovog izvještavanja je uvođenje pravila. Najznačajnija pravila za izvještavanje o nefinancijskim rizicima predstavljena su u Direktivi o nefinancijskim informacijama (2014/95/EU)⁵ koja ima za cilj u zemljama članicama EU standardizirati proces izvještavanja o nefinancijskim informacijama, među kojima značajno mjesto zauzima izvještavanje o nefinancijskim rizicima. Prema ovoj direktivi poduzeća bi nefinancijske informacije objavljivale u obliku nefinancijskog izvješća u konsolidiranom izvještaju uprave (management report) ili u posebno kreiranom izvještaju. To nefinancijsko izvješće, prema ovoj direktivi, treba sadržavati informacije u mjeri nužnoj za razumijevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja poduzeća, te učinka njegovih aktivnosti koje se odnose barem na okolišna, socijalna i kadrovska pitanja; poštivanje ljudskih prava; borbu protiv korupcije i pitanja u vezi s podmićivanjem, uključujući: kratak opis poslovnog modela poduzeća, opis politika poduzeća u vezi s tim pitanjima, uključujući postupke temeljite analize koji se provode, rezultate tih mjera; osnovne rizike povezane s tim pitanjima koji se odnose na poslovanje poduzeća, uključujući, kad je to relevantno i razmjerno, njegove poslovne odnose, proizvode ili usluge koji mogu prouzročiti negativne učinke na tim područjima, te način na koji poduzeće upravlja tim rizicima, te nefinancijske ključne pokazatelje uspješnosti važne za određeno poslovanje.

Usvajanje Direktive o nefinancijskom izvještavanju, te pogotovo izrada smjernica i metodologije za nefinancijsko izvještavanje, koje bi trebale definirati ključne nefinancijske pokazatelje (koje su u fazi izrade) trebali bi značajno unaprijediti kvalitetu nefinancijskog izvještavanja o rizicima. Objava Smjernica i metodologije za nefinancijsko izvještavanje planirana je u 2016. godini⁶.

4. ZAKLJUČAK

Sustav upravljanja rizikom predstavlja sustav kojim poduzeća iskazuju svoje viđenje rizika i pristupa u upravljanju rizikom. Sustav upravljanja rizikom mora biti u procesu stalnog unaprjeđenja. Učinkovit sustav upravljanja rizikom u

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32014L0095>

⁶ Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 6. prosinca 2016. financijsku godinu, a primjena je obvezna za izvještajno razdoblje od 01.01.2017. ili tijekom kalendarske godine (2017.).

poduzećima mora identificirati poslovne rizike upotrebom raspoloživih metoda. S aspekta financija, sustav upravljanja rizikom donosi smanjenje zarade, maksimiziranje bogatstva dioničara, te jamči financijsku sigurnost. Rad donosi temeljne odrednice sustava upravljanja rizikom u poduzeću, i ulogu računovodstva u izvještavanju o rizicima. S aspekta računovodstva i financija, sustav upravljanja rizicima utječe na stil upravljanja, efikasnost i efektivnost poslovanja te unutarnju kontrolu u poduzeću.

Računovodstvo u upravljanju rizikom ima dvije uloge: izvještavanje i brigu o pravnoj usklađenosti sa računovodstvenim i drugim propisima kojima se definira izvještavanje o rizicima. Osnovna razlika između ove dvije skupine rizika je u tome što se prva skupina može kvantificirati, a druga ne. Informacije o financijskom rizikom sadržane se u godišnjem izvještaju, dok informacije o nefinancijskom riziku ne mogu biti kvantificirane, ali mogu biti deskriptivno predstavljene. Financijske informacije su općenito iskazane u skladu sa zahtjevima Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Nefinancijske informacije nemaju kvantitativnog iskaza u financijskim izvještajima, ali predstavljaju rizike koji mogu utjecati na poduzeće kroz bilancu stanja. Ovi rizici su iskazani u većini zemalja s više ili manje objašnjena. U zemljama s prihvaćenim ili neprihvaćenim standardima izvještavanja, poduzeća iskazuju rizik likvidnosti kao jedan od najznačajnijih rizika (posebice u uvjetima financijske nestabilnosti i u odnosu između banaka i poduzeća). Izvještavanje o nefinancijskim rizicima tradicionalno je zahtijevalo manje stroge propise tj. „standarde“ nego izvještavanje o financijskim rizicima. Uvođenjem pravila u sferu nefinancijskog izvještavanja, prvenstveno Direktive o nefinancijskim informacijama (2014/95/EU) pokušava se unaprijediti i harmonizirati proces izvještavanja o nefinancijskim rizicima, pretvarajući tradicionalno “dobrovoljno” izvještavanje u obvezno bar za velike poslovne subjekte, dok će ostalim poslovnim subjektima ovo ostati u sferi dobrovoljnog izvještavanja.

LITERATURA

1. Beasley, M., Branson, B., Hancock, B. (2010.): Developing Key Risk Indicators to Strengthen Enterprise Risk Management, Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission
2. Curtis, P., Carey, M.: Risk Assessments in Practice, COSO, 2012.
3. Gordy, A., Hughes, P., Toms, S. (2011.) Risk Accounting: A Next Generation Risk Management System for Financial Institutions, Enterprises Risk Management Symposium, Society of Actuaries
4. Vasili, E., Croitoru, I., Mitran, D. (2012.) Risk Management in the Financial and Accounting Activity, Internal Audit and Risk Management, No. 1.

5. The Association of Chartered Certified Accountants (2011.) Predicting an uncertain future: narrative reporting and risk information.
6. Olson, D. L., Wu Dash, D., (2008.) Enterprises Risk Management, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. Singapore,
7. Souabni, S, 2011., Predicting an uncertain future: narrative reporting and risk information, The Association of Chartered Certified Accountants, <http://www.accaglobal.com/af>, (veljača 2015.)

Igor Živko, Ph.D.

Faculty of Economics, University of Mostar, BiH
igor.zivko@sve-mo.ba

Zora Marijanović, Ph.D.

Faculty of Economics, University of Mostar, BiH
zora.marijanovic@sve-mo.ba

Josipa Grbavac, Ph.D.

Faculty of Economics, University of Mostar, BiH
josipa.spajic@sve-mo.ba

BUSINESS RISKS – FINANCE AND ACCOUNTING APPROACH MANAGEMENT

Review

Abstract

In the more uncertain and dynamic business environment reasons for environment change are in constant change of business conditions, inovations, globalisation and IT application in the business activities. Risk management system represents system that helps companies to develop capacities for anticipation and prepration for changes that could have negative consequences on business. The special interest are on financial risks and their management in companies. The necessity of financial risks and their management to be subject of the research is especially emphasised by financial crisis in 2008. It is especially important to analyse the risk monitoring through a risk management system and its recording in accounting as well as reporting on business risks all for internal and external users and forms of those reports.

Key words: *companies, risks, management, reporting*

JEL: G320, M40